

KRITISKE ANALYSER

Rapport

EU FINANSPAGTEN

**-Sparedoktrin og magtcentralisering i EU
og**

**indskrænkning af Danmarks økonomiske
handlefrihed .**

2. rev. udgave 07 feb. 2012

Økonom, Cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund

ISBN:

Småskrift nr. 29, Forlaget Alternativ

Copyright: Henrik Herløv Lund.

Analysen kan kopieres mod udtrykkelig kildeangivelse.

Udgives som e – publikation.

2.. rev, udgave. 07. februar 2019.

ISBN:

Analysen er udgivet i serien: Småskrifter fra Forlaget Alternativ som Småskrift nr. 29

Tak til min hustru, Annelise og mine børn, Mathias og Astrid, for opbakning til og tålmodighed under skriveprocessen.

Bogen udgives som e-publikation, der kan downloades gratis fra forfatterens hjemmeside.

Den udgives af forlaget ”Alternativ”.

v/ Henrik Lund,

Engelstedsgade 54

2100 Kbh. Ø

Tlf.: 60 95 38 95.

Mail: herloevlund@mail.dk

www.henrikherloevlund.dk

RESUME:

I. Finanspagten.

- *Landene i eurozonen har indgået en såkaldt "Finanspagt", som øvrige EU lande er tilbudt at tilslutte sig. 6 af 8 lande, herunder Danmark, tegner til at ville gøre dette.*
- *Pagtens hovedindhold er, at landene er bundet af Vækst – og Stabilitetspagtens krav om, at det årlige løbende budgetunderskud højst må udgøre 3 % af BNP og statsgælden højst 60 % af BNP. Hertil tilføjes målsætning for det såkaldt "strukturelle" (konjunkturrensede) underskud, som højst må udgøre 0,5 % af BNP.*
- *Disse regler skal skrives ind i de nationale forfatninger eller tilsvarende bindende lovgivning. Hvis underskudsgrænsen overtrædes, skal der i lovgivningen være automatiske korrektionsmekanismer efter principper foreskrevet af EU. Overholder et land ikke lovkravene, kan det indbringes for EU – domstolen, som kan idømme en bød på 0,1 % af BNP. (For Danmarks vedkommende omkring 1,5 mia. kr.*

Pagtens konsekvenser for den økonomiske politik i EU.

- *Med finanspagten vil de omfattende lande blive tvunget til generelt at føre en stram økonomisk politik, idet jo kun et begrænset og kortvarigt underskud er tilladt. Finanspagten vil dermed i høj grad begrænse mulighederne for i krisetider at bekæmpe krise og arbejdsløshed gennem en ekspansiv finanspolitik.*
- *Den oplagte konsekvens heraf vil være to ting: For det første vil tvangen til stram økonomisk politik betyde, at arbejdsløsheden vil vokse mere end tilfældet, hvis den imødegås af en ekspansiv økonomisk politik. Og for det andet vil krise og stigende underskud lynhurtigt tvinge staterne til omfattende besparelser på de offentlige udgifter – dvs. på velfærden – for at undgå at komme i konflikt med reglerne. Finanspagten er således opskriften på voldsommere kriser, stærkere arbejdsløshed og voldsommere velfærdsbesparelser*
- *Men pagten vil ikke alene få negative konsekvenser for den økonomiske politik i krisetider. Den vil også i ikke krisetider i langt større udstrækning end i dag i ikke krisetider tvinge landene til at køre med overskud. For hvis en økonomisk krise kommer med automatisk stigende underskud, vil de kun ved forud at have oparbejdet et betydeligt overskud have "luft" nok i budgettet til at undgå at komme i strid med kravene. Men det betyder, at i økonomiske opgangstider – hvor midlerne ellers skulle være der til at investere i bedre velfærd – at så vil pengene i langt større udstrækning end i dag i stedet blive sparet op i statskassen. Finanspagten er således opskriften på velfærdsstat på skrump*

Vil finanspagten modvirke gældskrisen?

- *Finanspagten IKKE vil få virkning for den aktuelle finanskrisen, idet pagten jo ingen effekt har på den gæld, som landene i Syd – og UdkantsEuropa slås med i dag. Finanspagten kan i bedste tilfælde højst siges at adressere en ny gældskrise om 5 til 10 gennem at bremse op for fremtidig gældsstiftelse.*
- *Hertil kommer imidlertid, at pagten bygger på en meget forenklet og ensidig opfattelse af årsagerne til gældskrisen som værende udelukkende et resultat af ukontrolleret gældsstiftelse i nogle enkelte stater. Det må anerkendes, at ukloge økonomiske beslutninger og fejltagtig økonomisk politik, ikke mindst i Grækenland, spiller en ikke uvæsentlig rolle for gældskrisens udvikling. Men det oven anførte billede er alligevel stærkt forenklet og kan ikke danne grundlag for en løsning af gældskrisen.*

Pagten løser ikke grundlæggende problemer i euroen.

- *For at løse gældskrisen kræves også en løsning af de bagvedliggende, grundlæggende problemer bag denne, hvilket pagten imidlertid IKKE gør. Pagten løser for det første ikke de sydeuropæiske landes store konkurrenceevneproblemer. Der er indenfor eurozonen en stor og stigende ubalance mellem svagere sydeuropæisk og stærkere nordeuropæisk konkurrenceevne.*
- *Før euroen afspejledes Sydeuropas svagere økonomier via valutamarkederne automatisk i svagere nationale valutakurser i forhold til de stærkere landes valutaer, hvilket til gengæld fremmede eksport, valutaindtjening og beskæftigelse fra de svagere lande. De stærkere økonomier, herunder ikke mindst Tyskland, oplevede modsat en kapitaltilstrømning og dermed stigende valutakurser, der bremsede eksport og betalingsbalanceoverskud. Hermed udlignedes forskellene i konkurrenceevne mellem svagere og stærkere økonomier i betydelig udstrækning.*
- *Men med euroen forsvandt denne udligningsmekanisme og ulighederne er tværtimod blevet forstærket. For de svagere økonomier i Syd og UdkantsEuropa kan i kraft af den fælles valuta ikke føre deres egen rente - og valutapolitik og de har tværtimod deres behov oplevet, at euroen er blevet trukket op i værdi i kraft af ikke mindst Tysklands styrke og den generelle revaluering af euroen i konkurrence med dollaren. Euroen har altså yderligere forringet disse landes konkurrenceevne, eksport og underskud og bidraget til at forstærke den som følge af finanskrisen stigende arbejdsløshed.*
- *Modsat har ”overskudslandene” og navnlig Tyskland i kraft af fastsættelsen af kursen for euroen som gennemsnit for eurozonen undgået den kraftige valutakursstigning, som ellers ville være tilfældet. Hvis der ikke var en euro, ville D-marken formentlig været steget mellem 20 og 30 % i forhold til de sydeuropæiske valutaer og have en kurs på linje med Schweizerfranc, hvilket naturligvis ville have bremset tysk eksport og overskud. Tyskland*

har med andre ord tjent styrtende på euroen og langt mere end de midler, som landet siden har investeret i EU's hjælpefond.

- *Skal gældskrisen definitivt løses er der brug for en solidarisk udligning fra overskudslande, navnlig Tyskland.*

Finanspagten kan forstærke krisen.

- *I stedet for at tage fat i disse uligheder i fordele af fordele og bagdele ved euroen satser finanspagten kun på at forbedre konkurrenceevne i gældslandene gennem reduktion af løn-, velstands – og velfærdsniveau i gældslandene, hvilket vil være på en meget langstrakt og vanskelig proces.*
- *Finanspagten kan tværtimod forstærke krisen, fordi den lægger op til at fortsætte den hidtidige besparelspolitik overfor de gældsramte lande, som imidlertid er vækstdræbende og dermed forhindrer, at de sydeuropæiske lande kan producere sig ud af gælden. Samtidig vil denne besparelspolitik smadre velfærden og skaber voldsom social modstand. I forlængelse af redningsplanen vil EU's koordinering blive på laveste fælles nævners niveau, fordi den sker på grundlag en neoliberalistisk, monetaristisk besparelspolitik i stedet for på grundlag af en vækstpolitik, hvor de gældsramte lande hjælpes op.*

Pagten er udtryk for en konservativ, monetaristisk økonomisk politik og tænkning.

- *Det er ikke tilfældigt, at finanspagten institutionaliserer en sparepolitik rettet mod arbejdsløshedsbekæmpelse og velfærd, for pagten er et udtryk for en borgerlig konservativ, såkaldt monetaristisk økonomisk politik. Ifølge monetarismen skal markedet styre økonomien og derfor skal staten blande sig mindst muligt i den økonomiske udvikling. Det betyder, at det offentlige skal begrænse sin økonomiske regulering og at det offentlige budget som hovedregel skal være neutralt i forhold til økonomien. Dvs. balancere eller have overskud. Staten skal altså hverken bekæmpe arbejdsløshed eller stimulere væksten.*
- *Pagten er her et politisk – ideologisk opgør med den keynesianske økonomisk tænkning og politik, som har gennemsyret Europa siden 2. verdenskrig om, at det er sundt fornuft at bekæmpe kriser og arbejdsløshed gennem finanspolitikken. Det er nemt i stedet at genkende monetarismens sparedoktrin i den gældsbremse, som efter tysk forbillede med finanspagten skal gøres alment gældende. En omstridt konservativ ideologisk doktrin som ifølge finanspagten oven i købet skal indskrives i nationale forfatninger eller anden lignende national lovgivning, hvorved den ikke alene bliver almenyldig, men nærmest hævet over enhver diskussion.*

Er der en vækstpolitik på vej i EU?

- *EU – kommissionen på, at der i EU s udviklingsfonde ligger et betydeligt uudnyttet beløb på omkring 82 mia. euro, som kunne målrettes mod beskæftigelse og vækst. Ligeledes har der været meget på disponible midler i EU s regionalfonde.*
- *Tanken om støtte til vækst og beskæftigelse i de gældsramte lande og i EU som helhed er selvsagt rigtig. Men topmødet vedtog ingen konkrete tiltag, men overlod det til de enkelte lande at gennemføre indsatsen. Men her er det selvsagt dybt selvmodsigende, når man samtidig gennem finanspagten forpligter landene til finanspolitiske stramninger. Ifølge pagten må medlemslandene jo netop ikke bruge penge, de ikke har – og på grund af krisen, er der stort set ikke nogen lande har der penge. Hermed får medlemslandene netop ikke et spillerum til at kunne iværksætte vækst og jobskabesinitiativer.*
- *Og skulle de disponible midler i EU s udviklings og regionalfonde faktisk kunne nyttiggøres til vækst og beskæftigelsesinitiativer, må det under alle omstændigheder betragtes som stærkt utilstrækkeligt forhold til størrelsen af de økonomiske uligheder i EU. Skal den allerede akkumulerede gæld ruller tilbage, vil det kræve 10 – 15 gange så store beløb.*

II. Danmark og finanspagten.

Finanspagten er udtryk for borgerlig økonomisk politik.

- *Det er som argument for dansk tilslutning til finanspagten anført, at den bare udtrykker en fornuftig økonomisk politik som et folketingsflertal også selv vil følge fremover. Men pagten er langt fra at være udtryk for sund økonomisk fornuft, men tværtimod udtryk for en borgerlig stærkt konservativ økonomisk politik og en stærkt omstridt, ideologisk farvet, monetaristisk økonomisk tænkning.*
- *Og det hertil tilføjes, at Danmark fører og vil føre samme politik, frikender det ikke finanspagten for at være udtryk for en sådan borgerlig økonomisk politik. Snarere er det desværre udtryk for, at den økonomiske politik både under forrige og nuværende regering selv grundlæggende har været/er borgerlig.*
- *Den danske regering har også anført, at finanspagten ved at hjælpe på gældskrisen er god for dansk økonomi. Men pagten vil som fremgået ikke løse gældskrisen og dermed heller ikke friholde Danmark for følgerne af gældskrisen. Tværtimod, idet der er betydelig risiko for, at gældskrisen vil føre til økonomisk recession i det/de kommende år og for, at den vil medføre en årelang lavvækst i EU. Det vil selvsagt også ramme dansk økonomi med faldende eksport og stigende ledighed og statsunderskud – altså stik modsat af de påståede fordele.*

Er dansk accept af finanspagten nødvendig af hensyn til finansmarkederne?

- *Det er også blevet anført som et argument for tilslutning til finanspagten, at det er nødvendigt for at "berolige finansmarkederne" om, at Danmark fører en forsvarlig økonomisk politik og at den danske økonomi er sund. Hvis vi ikke gør dette, kunne det ellers få konsekvenser i form af stigende renter på danske lån. Men påstanden holder ikke. Danmarks økonomiske situation er i dag så god i forhold til stort set alle andre lande, at der ingen grund er til at forvente, at finansmarkederne vil straffe Danmark, hvis vi holder os udenfor pagten.*

Indskrænker pagten ikke dansk økonomisk handlefrihed?

- *Det er videre blevet fremført som argument for, at Danmark roligt kan tilslutte sig finanspagten, at den ikke skulle indskrænke Danmarks økonomiske handlefrihed fx til at føre vækstpolitik! MEN: Skulle et folketingsflertal på et tidspunkt alligevel ønske at føre en vækstpolitik, fx stillet overfor en eskalerende krise og arbejdsløshed, bliver man først nødt til at omgøre den budgetlov, hvormed regeringen er forpligtet til at udmønte finanspagten. Men hermed har man i næste omgang i realiteten også overtrådt finanspagten og kan dermed af de øvrige lande i pagten indklages for EU - domstolen og idømmes en bøde på 0,1 % af BNP. Så finanspagten indskrænker altså Danmarks økonomisk politiske handlefrihed.*
- *Og det må betragtes som i strid med demokratiet, hvis det til enhver tid værende flertal i folketinget på grund af EU pagten ikke længere kan føre en arbejdsløshedsbekæmpende økonomisk politik, selvom et flertal i befolkningen måtte ønske det.*

Ringe indflydelse og omgåelse af euroforbehold.

- *Det sidste argument fra tilhængere for dansk tilslutning til finanspagten er, at Danmark hermed får indflydelse på den førte politik. Men heller ikke det argument holder vand. Realiteten er jo, at eurozonen med finanspagten jo har skilt sig ud som en stat i staten, et "inderEU" inden i det store EU. Hvilket kommer til udtryk i, at man vil holde sine egne topmøder og vælge sin egen præsident. Danmark vil ved at tilslutte sig pagten opnå at blive inviteret til et møde i eurozonen om året, men har hermed ingen garanti for blive hørt, når afgørende beslutninger træffes.*

- *Det er også blevet fremhævet af tilhængere af dansk tilslutning til euroen, at euroforbeholdet stadig består, selvom Danmark tilslutter sig pagten. Og det er rigtigt, at den danske regering har opretholdt euroforbeholdet, i hvert fald formelt set. Realiteten er dog noget andet. For med først dansk tilslutning til Konkurrenceevnepagten (I Danmark også kaldet Europluspagten) og dernæst dansk tilslutning til Finanspagten træder Danmark i praksis længere og længere ind i euro-samarbejdet. Uden vel at mærke folkeafstemning. Euroforbeholdet består, ja – men det undergraves i praksis mere og mere*

Indhold

RESUME:	3
INDLEDNING.	11
I. FINANSPAGTEN.....	12
1.1. Pagtens indhold og virkemidler.	12
1.2. Konsekvenser af pagten for den økonomiske politik.	13
1.2.1. Elastisk i finanspagten?.....	13
1.2.2. Den økonomiske politiks råderum indskrænkes stærkt.	14
1.2.3. Fra keynesianisme til monetarisme.	16
1.3. Finanspagtens effekt for gældskrisen?	17
1.3.1. Ikke blot et spørgsmål om uhæmmet gældsstiftelse.	17
1.3.2. Euroen er en fejlkonstruktion.	17
1.3.3. Løsningen er ikke besparelser, men øget solidaritet og udligning i EU.	19
1.4. Er der udligning og vækstpolitik på vej i EU?	20
II. DANMARK OG FINANSPAGTEN.....	23
2.1. Holder argumenter for tilslutning til finanspagten?.....	23
2.1.1 Finanspagten dikterer borgerlig økonomisk politik – også i Danmark.	24
2.1.2. Finanspagten gavner ikke dansk økonomi..... Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
2.2. Kræver finansmarkederne dansk tilslutning til finanspagten?.....	26
2.3. Indskrænker pagten ikke dansk økonomisk politisk handlerum og suverænitet?	27
2.3.1. Danmark kan på grund af finanspagten ikke føre vækstpolitik.	27
2.3.2. Finanspagten indskrænker folketingets suverænitet.	28
2.4. Giver tilslutning til pagten Danmark indflydelse?.....	29
2.5. Men hvad med euroforbeholdet?.....	30

INDLEDNING.

Eurozonen vil med tilslutning fra en række øvrige EU – lande gennemføre en finanspagt. Pagten skal forebygge fremtidige gældskriser i EU og dermed stabilisere den aktuelle gældskrise i Sydeuropa. Men pagten vil få vidtrækkende konsekvenser for den økonomiske politik i EU og i EU – landene såvel som den politiske udvikling i EU – samarbejdet.

I det følgende gennemgås i Del I finanspagten generelt.

Først ses i afsnit 1.1. på pagtens indhold og virkemidler.

I afsnit 1.2. ses på, hvilken økonomisk politik pagten lægger op til.

Og i afsnit 1.3 på, hvilken effekt den vil få i forhold til den aktuelle gældskrise.

Endelig diskuteret i afsnit 1.4 kort, hvilken effekt overvejelserne fra det seneste EU – topmøde om vækstinitiativer kan få?

I Del II diskuteres finanspagten i forhold til Danmark.

I afsnit 2.1. gennemgås de af regeringen anførte argumenter for dansk tilslutning til pagten.

Dernæst analyseres i afsnit 2.2 spørgsmålet om, hvorvidt dansk tilslutning vil være nødvendigt af hensyn til finansmarkederne?

Videre diskuteres i afsnit 2.3. konsekvenserne af pagten for den økonomisk politiske handlefrihed i Danmark.

Og endelig kommenteres i afsnit 2.4. kort argumentet, om at tilslutning til pagten giver Danmark indflydelse.

Sidst, men ikke mindst diskuteres kort, om euroforbeholdet er opretholdt?

I. FINANSPAGTEN.

I det følgende behandles finanspagten generelt. I del II vil finanspagten efterfølgende blive behandlet specifikt i relation til Danmark og spørgsmålet om dansk tilslutning til pagten. Først gennemgås pagtens indhold, dernæst ses på konsekvenserne af pagten for den økonomiske politik og endelig behandles spørgsmålet, om pagten kan løse gældskrisen.

1.1. Pagtens indhold og virkemidler.

Finanspagten går i hovedpunkter ud på følgende:¹

- Landene er bundet af Vækst – og Stabilitetspagtens krav om, at det årlige løbende budgetunderskud højst må udgøre 3 % af BNP og statsgælden højst 60 % af BNP.
- Hertil tilføjes målsætning for det såkaldt ”strukturelle” (konjunkturrensede) underskud, som højst må udgøre 0,5 % af BNP.
- Der kan afviges fra målet, hvis der opstår ekstraordinære forhold.
- Reglerne skal skrives ind i de nationale forfatninger eller tilsvarende bindende lovgivning.
- Hvis underskudsgrænsen overtrædes, skal der i lovgivningen være automatiske korrektionsmekanismer efter principper foreskrevet af EU.
- Overholder et land ikke lovkravene, kan det indbringes for EU – domstolen, som kan idømme en bøde på 0,1 % af BNP. (For Danmarks vedkommende omkring 1,5 mia. kr)
- Eurolande kan endvidere idømmes bøde i forhold, i hvor høj grad de overskrider kravene til underskuddet.²
- Ikke - eurolande kan tilslutte sig traktaten helt eller delvist uden at være medlem af euroen.
- Eurolandene vil holde særlige årlige euro – topmøder med formanden for EU kommissionen og direktøren for EU’s centralbank samt vil vælge en særlig præsident for eurotopmøderne. Ikke - eurolande inviteres med til et møde om året.
- Pagten underskrives formelt på EU – topmøde 1.-2. marts. Den træder i kraft, når den er godkendt af 12 eurolande og skal gælde fra 1. jan. 2013.

¹) Jf. Politiken 01.02.12 og Arbejderen 04.02.12

²) Ifølge Lars Erik Skovgaard i Berlingske Tidende 10.12.2011 er der fastsat en grundtaksat på 0,2 % ved overskridelse af 3 procentpoint loftet for BNP samt et variabelt beløb på 0,1 % af BNP for hvert procentpoint landet overskrider loftet, dog max en bøde på 0,5 % af BNP.

1.2. Konsekvenser af pagten for den økonomiske politik.

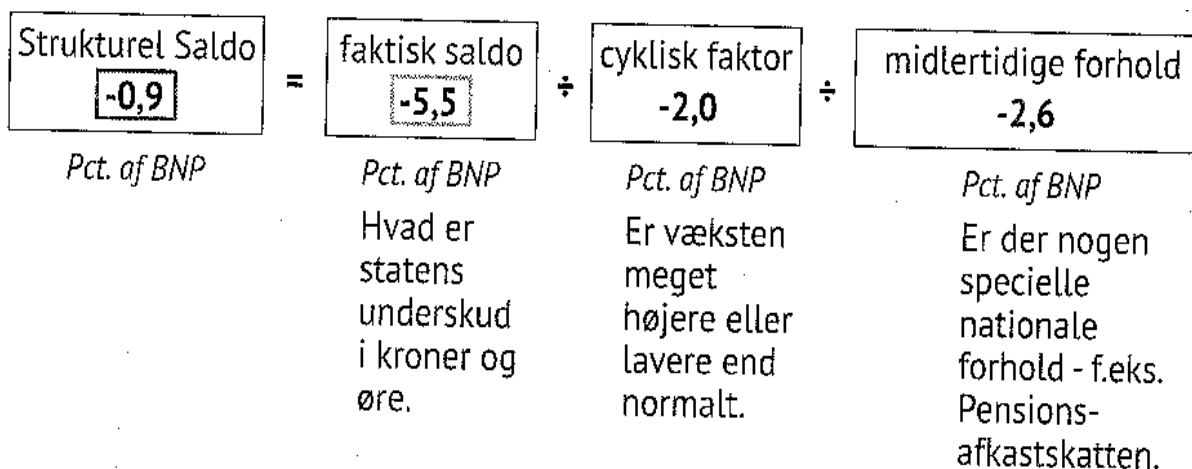
Med pagten bliver det økonomisk politiske råderum i de omfattende lande stærkt reguleret og indsnævret.

1.2.1. Elastik i finanspagten?

Det har ganske vist fra borgerlige aviser og økonomer beroligende været fremført, at pagten ikke behøver at blive slet så bindende, men at der tværtimod er ”Masser af elastik i finanspagten”³:

- Det er det enkelte land, selv der nærmere udformer sin budgetlovgivning
- Det er det enkelte lands finansministerium der selv skal vurdere om reglerne er overtrådt
- Og beregningen af det såkaldt strukturelle underskud bygger på et betydeligt element af skøn, jf. nedenstående figur:

Figur: Opgørelse af strukturel offentlig saldo (Danmark som eksempel).⁴

Hertil skal imidlertid bemærkes, at det hele efter pagtens ikrafttræden skal overvåges af EU – kommissionen, som i sidste ende vil være den instans, som skal bedømme om pagten overholdes. Og der er her næppe tvivl om, at kommissionen herfra og frem efter vil arbejde på at standardisere de nationale budgetregler.

³) Jf. Henriksen, Thomas Bernt; Jørgen Bendsen og Jacob Klok: ”Masser af elastik i ny finanspagt”. Børsen 01.02.12., jf. Jyllandsposten 01.02.12: Strukturelt underskud er elastik i metermål og jf. Rodgers, Mette: Finanspagten er fuld af smuthuller. Information 03.02.12.

⁴) Kilde: Børsen 01.02.12

Der er rigtigt, at der hidtil har været en del forskelle på de nationale opgørelser af strukturelt underskud og så EU's opgørelse heraf. Men fremover, hvor dette får stor og afgørende betydning, vil kommissionen selvfølgelig lægge en betydelig indsats i at harmonisere og standardisere, hvorledes dette kan og må gøres.

Hermed vil denne ”elastik” naturligvis også skrumpe kraftigt.

1.2.2. Den økonomiske politiks råderum indskrænkes stærkt.

Der er da heller ingen tvivl om, at finanspagten i stort omfang VIL indskrænke de enkelte landes råderum til at føre økonomisk politik.

Med finanspagten vil de omfattende lande blive tvunget til generelt at føre en stram økonomisk politik, idet jo kun et begrænset og kortvarigt underskud er tilladt.⁵

Finanspagten vil dermed i høj grad begrænse mulighederne for i krisetider at bekæmpe krise og arbejdsløshed gennem en ekspansiv finanspolitik.⁶

Den oplagte konsekvens heraf vil være to ting:

For det første vil tvangen til stram økonomisk politik betyde, at arbejdsløsheden vil vokse mere end tilfældet, hvis den imødegås af en ekspansiv økonomisk politik.

Og for det andet vil krise og stigende underskud lynhurtigt tvinge staterne til omfattende besparelser på de offentlige udgifter – dvs. på velfærden – for at undgå at komme i konflikt med reglerne.⁷

Finanspagten er således opskriften på voldsommere kriser, stærkere arbejdsløshed og voldsommere velfærdsbesparelser.

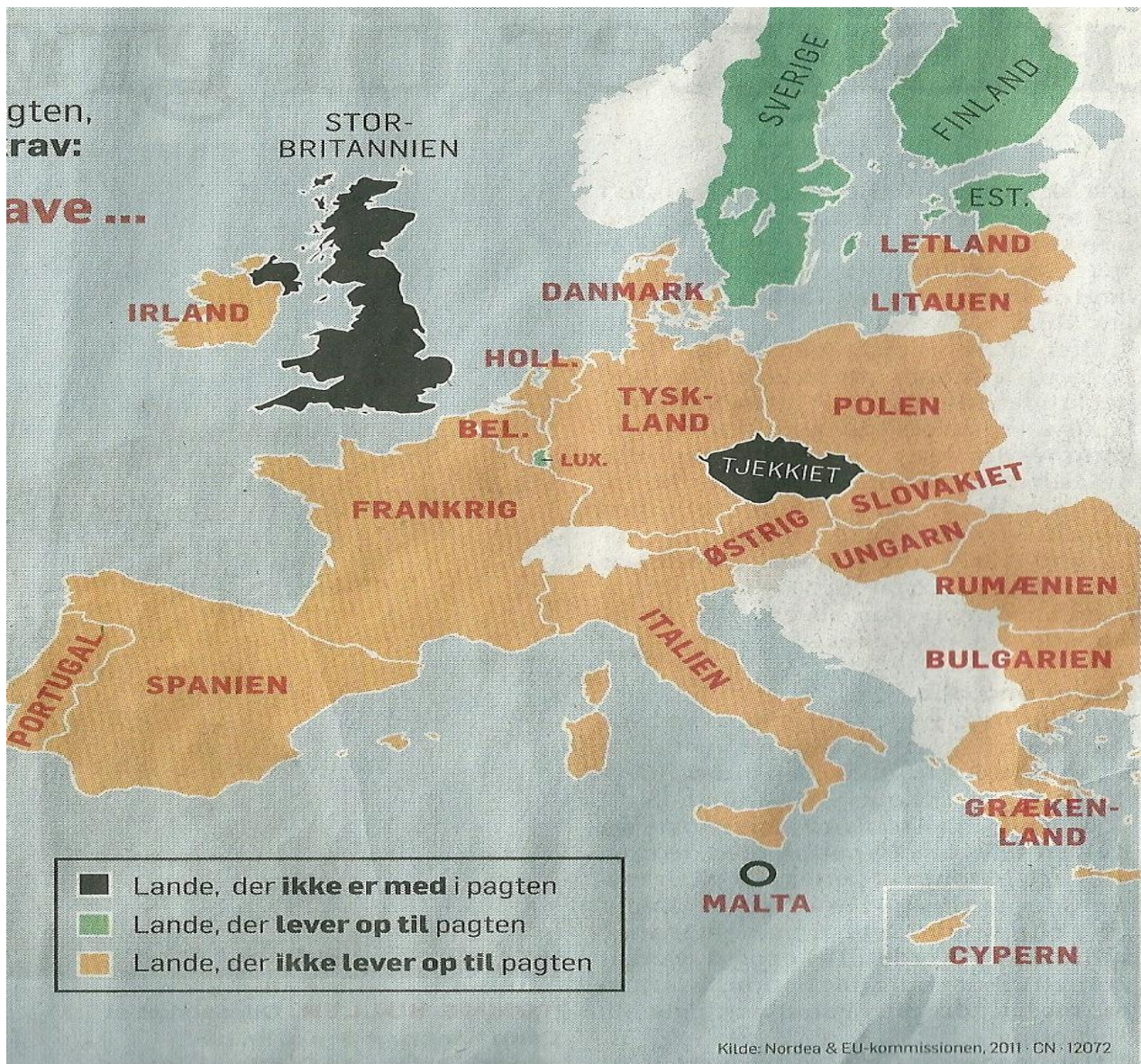
Og der er i forbindelse med den aktuelle krise ingen tvivl om, at denne sparepolitik vil ramme bredt i EU, da stort set alle EU – lande overtræder pagtens krav, jf. nedenstående figur:

⁵) Jf. Mogensen, Lars Trier: Jagten på pagtens ark begynder nu. Politiken 31.01.12.

⁶) Jf. Redder, Hans: Farvel til Keynes. Information 01.02.12

⁷) Jf. Mogensen, Lars Trier: Europas tabte ungdom lades i stikken Politiken 03.02.12 og jf. Rehling, David: Finanspagt. Forfatningsforbud mod fornuft. Information 01.02.12

Figur: Overholdelse og overtrædelse af finanspagtens krav blandt EU – lande.⁸

Men pagten vil ikke alene få negative konsekvenser for den økonomiske politik i krisetider. Den vil også i ikke krisetider i langt større udstrækning end i dag i ikke krisetider tvinge landene til at køre med overskud.

For hvis en økonomisk krise kommer med automatisk stigende underskud, vil de kun ved forud at have oparbejdet et betydeligt overskud have "luft" nok i budgettet til at undgå at komme i strid med kravene.

⁸⁾

Men det betyder, at i økonomiske opgangstider – hvor midlerne ellers skulle være der til at investere i bedre velfærd – at så vil pengene i langt større udstrækning end i dag i stedet blive sparet op i statskassen. Finanspagten er således opskriften på velfærdsstat på skrump.

1.2.3. Fra keynesianisme til monetarisme.

Det er blevet fremført, at finanspagten bare er udtryk for ”økonomisk sund fornuft” dvs. er hævet over politiske skel.

Det er imidlertid langt fra tilfældet. Pagten er tværtimod med sin institutionalisering af øget arbejdsløshed og velfærdsbesparelser et udtryk for en borgerlig konservativ økonomisk politik.⁹

Med pagten gennemfører det borgerlige flertal i EU et opgør med hidtidig tradition i Europa for at føre socialdemokratisk og venstrefløjsinspireret arbejdsløshedsbekæmpende og vækstorienteret økonomisk politik.¹⁰

Hvad mere er, så er pagten udtryk for en stærkt ideologisk farvet borgerlig økonomisk tænkning i neoliberalistisk og monetaristisk retning. Ifølge monetarismen skal markedet styre økonomien og derfor skal staten blande sig mindst muligt i den økonomiske udvikling. Det betyder, at det offentlige skal begrænse sin økonomiske regulering og at det offentlige budget som hovedregel skal være neutralt i forhold til økonomien. Dvs. balancere eller have overskud. Staten skal altså hverken bekæmpe arbejdsløshed eller stimulere væksten.

Pagten er her et politisk – ideologisk opgør med den keynesianske økonomisk tænkning og politik, som har gennemsyret Europa siden 2. verdenskrig om, at det er sund fornuft at bekæmpe kriser og arbejdsløshed gennem finanspolitikken.¹¹

Det er nemt i stedet at genkende monetarismens sparedoktrin i den gældsbremse, som efter tysk forbillede med finanspagten skal gøres alment gældende.

Men der er altså ikke tale om nogen generel ”sund fornuft” eller generelt gældende økonomisk tænkning, men tværtimod om en hidtil stærkt omdiskuteret og ideologisk farvet konservativ økonomisk tænkning

En omstridt konservativ ideologisk doktrin som ifølge finanspagten oven i købet skal indskrives i nationale forfatninger eller anden lignende national lovgivning, hvorved den ikke alene bliver almengyldig, men nærmest hævet over enhver diskussion.¹²

At dette er stærkt problematisk siger sig selv.

⁹) Jf. Sørensen, Christen i artiklen: ”Hvad vil fagbevægelsen med EU”. Arbejderen 02.02.12

¹⁰) Jf. Rehling, David: Foran anførte værk.

¹¹) Jf. Jesper Jespersen og Niels Kærgaard i Redder, Hans: Farvel til Keynes. Information 01.02.12

¹²) Jf. Mogensen, Lars Trier: Jagten på pagtens ark begynder nu. Politiken 31.01.12

1.3. Finanspagtens effekt for gældskrisen?

Men først og fremmest er det overordnede argument for finanspagten, at finanspagten skal bremse gældskrisen i Sydeuropa og redde euroen.

1.3.1. Ikke blot et spørgsmål om uhæmmet gældsstiftelse.

Hertil må imidlertid helt grundlæggende konstateres, at finanspagten IKKE vil få virkning for den aktuelle finanskrisen, idet pagten jo ingen effekt har på den gæld, som landene i Syd – og UdkantsEuropa slås med i dag.

Finanspagten kan i bedste tilfælde højst siges at adressere en ny gældskrise om 5 til 10 gennem at bremse op for fremtidig gældsstiftelse.¹³

Hertil kommer imidlertid, at pagten bygger på en meget forenklet og ensidig opfattelse af årsagerne til gældskrisen som værende udelukkende et resultat af ukontrolleret gældsstiftelse i nogle enkelte stater. Dermed er løsningen også klart defineret. Set på den måde kan krisen kun løses ved, at alle staterne bestræber sig på at nedbringe deres gæld så hurtigt som muligt.¹⁴

Det må også anerkendes, at ukloge økonomiske beslutninger og fejlagtig økonomisk politik, ikke mindst i Grækenland, spiller en ikke uvæsentlig rolle for gældskrisens udvikling. Men det oven anførte billede er alligevel stærkt forenklet og kan ikke danne grundlag for en løsning af gældskrisen.

For et nok så grundlæggende problem er, at euroen i dens nuværende udformning er en fejlkonstruktion, som ikke blot forhindrer store forskelle imellem Syd og Nordeuropa i at udlignes, men tilmed forstærker disse forskelle.

1.3.2. Euroen er en fejlkonstruktion.¹⁵

Det har hele tiden været et afgørende og grundlæggende problem i ØMU'en, at der er stor forskel i konkurrencekraft i de omfattede økonomier. Eurozonen er økonomisk meget inhomogent med på det ene side et Syd – og UdkantsEuropa med gennemgående lav konkurrenceevne og dermed følgende svag eksport og betalingsbalance og på den på den anden side et Nord – og Centraleuropa, navnlig Tyskland, med højere konkurrenceevne og eksport – og betalingsbalanceoverskud.

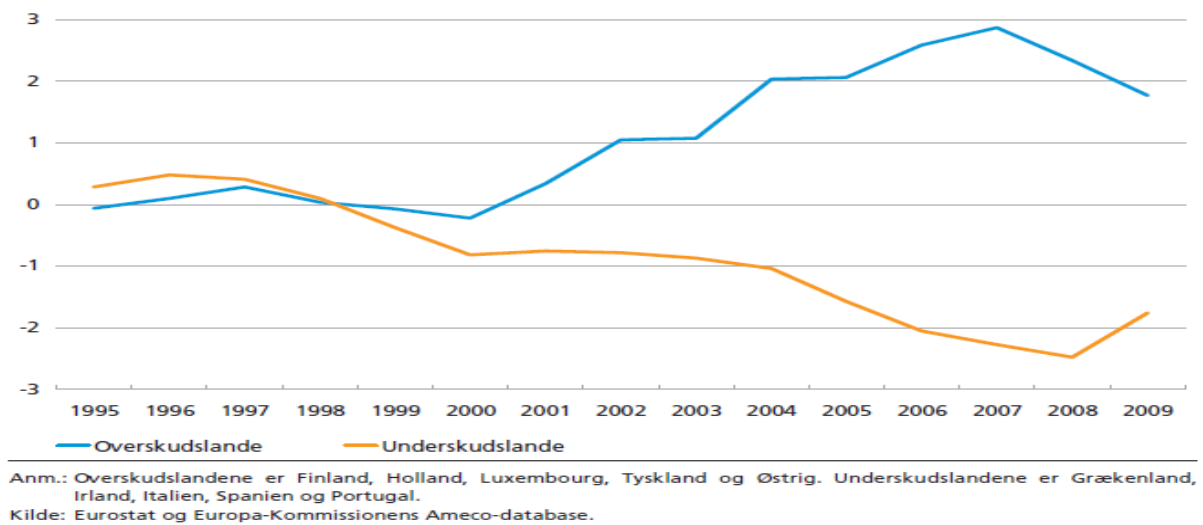
¹³) Jf. Redder, Hakon: Mest tysk, meget sent og måske for meget. Børsen 01.02.12

¹⁴) Jf. Bofinger, Peter og partiledelserne i SPD og De Grønne i Tyskland: Tyskland sidder med nøglen til et solidarisk Europa. SeNyt 07.01.12.

¹⁵) Jf. Lund, Henrik Herløv: Euroen er en fejlkonstruktion.

www.henrikherloevlund.dk/artikler/Euroenfejlkonstruktion.pdf

Figur: Ubalancer indenfor euroområdet (Betalingsbalancens løbende poster i pct. af EU 12's BNP).¹⁶

Disse forskelle er IKKE skabt af euroen, de eksisterede forud, men de blevet forstærket af euroen, fordi den væsentlige /udligningsmekanisme nu er sat i stå.

Før euroen afspejledes Sydeuropas svagere økonomier via valutamarkedene automatisk i svagere nationale valutakurser i forhold til de stærkere landes valutaer, hvilket til gengæld fremmede eksport, valutaindtjening og beskæftigelse fra de svagere lande.

De stærkere økonomier, herunder ikke mindst Tyskland, oplevede modsat en kapitaltilstrømning og dermed stigende valutakurser, der bremsede eksport og betalingsbalanceoverskud. Hermed udlignedes forskellene i konkurrenceevne mellem svagere og stærkere økonomier i betydelig udstrækning.¹⁷

Men med euroen forsvandt denne udligningsmekanisme og ulighederne er tværtimod blevet forstærket. For de svagere økonomier i Syd og UdkantsEuropa kan i kraft af den fælles valuta ikke føre deres egen rente - og valutapolitik og de har tværtimod deres behov oplevet, at euroen er blevet trukket op i værdi i kraft af ikke mindst Tysklands styrke og den generelle revaluering af euroen i konkurrence med dollaren.

Euroen har altså yderligere forringet disse landes konkurrenceevne, eksport og underskud og bidraget til at forstærke den som følge af finanskrisen stigende arbejdsløshed.

¹⁶) Kilde: Blomquist, Niels og Jakob Ekholdt Christensen: Økonomiske ubalancer i euroområdet. Nationalbanken, kvartaloversigt. 4. kv. 2010, s. 49.

¹⁷) Jf. Lund, Henrik Herløv: EU - gældskrise, euro og europagt. Rapport. www.henrikherloevlund.dk

Modsat har ”overskudslandene” og navnlig Tyskland i kraft af fastsættelsen af kursen for euroen som gennemsnit for eurozonen undgået den kraftige valutakurstigning, som ellers ville være tilfældet.¹⁸

Hvis der ikke var en euro, ville D-marken formentlig været steget mellem 20 og 30 % i forhold til de sydeuropæiske valutaer og have en kurs på linje med Schweizerfranc, hvilket naturligvis ville have bremset tysk eksport og overskud. Tyskland har med andre ord tjent styrkende på euroen og langt mere end de midler, som landet siden har investeret i EU s hjælpefond.¹⁹

1.3.3. Løsningen er ikke besparelser, men øget solidaritet og udligning i EU.

Fordele og ulemper ved euroen er altså grundlæggende helt skævt fordelt og de/n afgørende fejl er, at den tidligere udligningsmekanisme mellem underskuds – og overskudslande ikke blev erstattet af noget andet efter indførelsen af euroen. Også i USA har man et sådant indre marked og en valutarisk union med forskelle i udvikling og konkurrencekraft mellem de forskellige stater. Men her udlignes dette mellem staterne over det føderale budget. Dette sker imidlertid ikke i eurozonen og der tages heller ikke skridt hertil i den nye traktat om finansunion.

Hermed vil en finansunion i eurozonen IKKE løse gældskrisen, fordi den ikke løser det grundlæggende problem med dybe uligheder, hvad angår produktivitet og konkurrencekraft.

Den finanspolitiske union skal kun gennemtrumfe en voldsom besparelspolitik i Sydeuropa, som imidlertid dræner væksten i de Sydeuropæiske lande og dermed forhindrer disse i at oparbejde det nødvendige overskud til at reducere underskuddene og betale gælden tilbage.²⁰ Selvfølgelig skal gælden betales tilbage, men det løses ikke uden investeringer og vækst og jobskabelse i Sydeuropa, men midlerne hertil kan kun komme fra en omfordeling fra Nordeuropa og navnlig Tyskland og gennem vækst-, investerings- og jobskabelsespolitik i Sydeuropa.

Men dette lægger den nye traktat ikke op til, tværtimod vil den gennem krav om ”gældsbremse” institutionalisere en stram, monetaristisk finanspolitik i gældslandene, hvorved EU – landene får endnu sværere ved at investere i konkurrencekraft, vækst – og jobskabelse samt ved at modvirke lavkonjunkturer.

Ved at fastholde den eksisterende, kriseskabende ulige fordeling af fordele og ulemper ved euroen og ved tværtimod gennem ensidige besparelser at forstærke den økonomiske nedtur i Sydeuropa vil den ny eurotraktat ikke på sigt løse gældskrisen, men lægge kimen til nye kriser.

¹⁸) Jf. Hoffmeyer, Erik (tidl. Nationalbankdirektør): Den tyske glorie er falmet. Politiken 17/11-11

¹⁹) Jf. Beach, Derek: Tyskland skyld i eurokrisen. Politiken 24/11-12.

²⁰) Jf. Mogensen, Lars Trier: I lommen på banditter i habitter. Politiken 9/12-11.

1.4. Er der udligning og vækstpolitik på vej i EU?

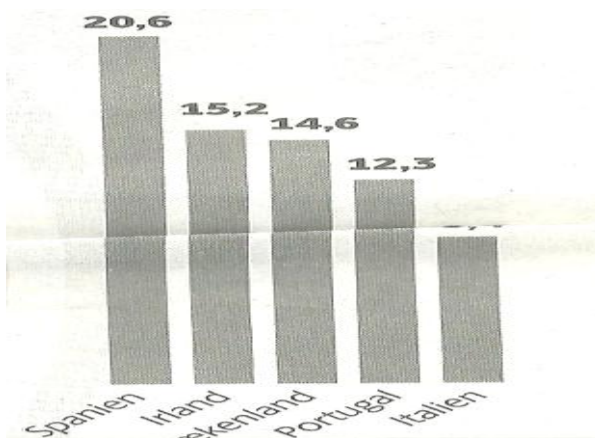
Men har EU ikke også indset, at det er nødvendigt med økonomisk støtte til vækst i de gældsramte lande, hvis man skal komme ud af krisen?

Bl.a. på dansk foranledning var vækst og beskæftigelse sat på dagsordenen for det seneste. Der var god grund hertil.

Den økonomiske nedgang, som gældskrisen og sparepolitikken har befordret, har ført til massiv arbejdsløsheden i EU. Der er i dag over 45 millioner arbejdsløse i EU svarende til en gennemsnitlig ledighed på 10 %. Ungdomsarbejdsløsheden er endnu højere med 23 mia. ledige og ligger på 22 %²¹

Ledigheden rammer selvsagt de gældstyngede sydeuropæiske lande hårdest:

Figur: Arbejdsløshed 2011 i % i PIIGS – lande.²²

I forbindelse med denne diskussion pegede EU – kommissionen på, at der i EU s udviklingsfonde ligger et betydeligt uudnyttet beløb på omkring 82 mia. euro, som kunne målrettes mod beskæftigelse og vækst.²³ Ligeledes har der været peget på disponible midler i EU s regionalfonde.

²¹) Jf. Pedersen, Kaare: Finanspakt bremser kamp mod ledighed. Politiken 01.02.12 og jf. Rodgers, Mette: Krisen er først forbi, når der kommer styr på ledigheden. Information 28- 29. jan. 2012.

²²) Kilde: Berlingske Tidende, 28/101-11

²³) Jf. Rodgers, Mette: EU s vækstpakke er ikke nok. Information 01.02.12

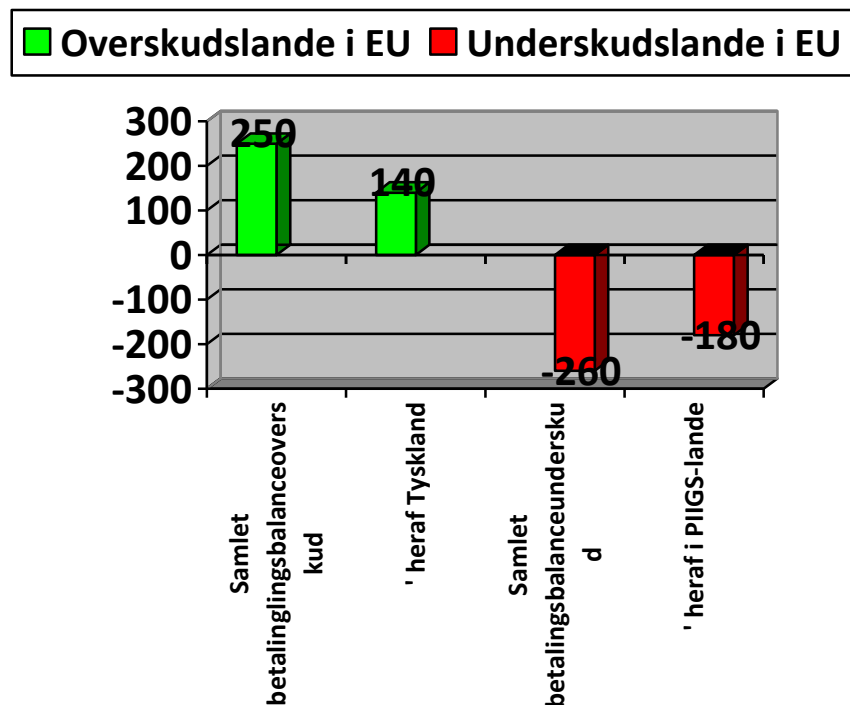
Tanken om støtte til vækst og beskæftigelse i de gældsramte lande og i EU som helhed er selvsagt rigtig. Men topmødet vedtog ingen konkrete tiltag, men overlod det til de enkelte lande at gennemføre indsatsen.²⁴

Men her er det selvsagt dybt selvmodsiggende, når man samtidig gennem finanspagten forpligter landene til finanspolitiske stramminger. Ifølge pagten må medlemslandene jo netop ikke bruge penge, de ikke har – og på grund af krisen, er der stort set ikke nogen lande har der penge. Hermed får medlemslandene netop ikke et spillerum til at kunne iværksætte vækst og jobskabelsesinitiativer.²⁵

Og skulle de disponible midler i EU s udviklings og regionalfonde faktisk kunne nyttiggøres til vækst og beskæftigelsesinitiativer, må det under alle omstændigheder betragtes som utilstrækkeligt forhold til størrelsen af de økonomiske uligheder i EU.

Bruger vi betalingsbalancerne i EU som målestok for den løbende ulighed, var der i 2010 i overskudslandene i EU et samlet overskud på omkring 200 mia. euro, heraf alene i Tyskland omkring 140 mia. euro. Mens underskuddene i EU løb op i omkring - 260 mia. euro, heraf alene i PIIGS – landene omkring - 180 mia. euro.

Figur: Overskud og underskud på betalingsbalancens løbende poster i EU lande 2010(mia. euro)²⁶

²⁴) Jf. Mogensen, Lars Trier: Europas tabte ungdom lades i stikken. Politiken 03.02.12

²⁵) Jf Arbejderen: Finanspagt stopper kickstart. 01.02.12

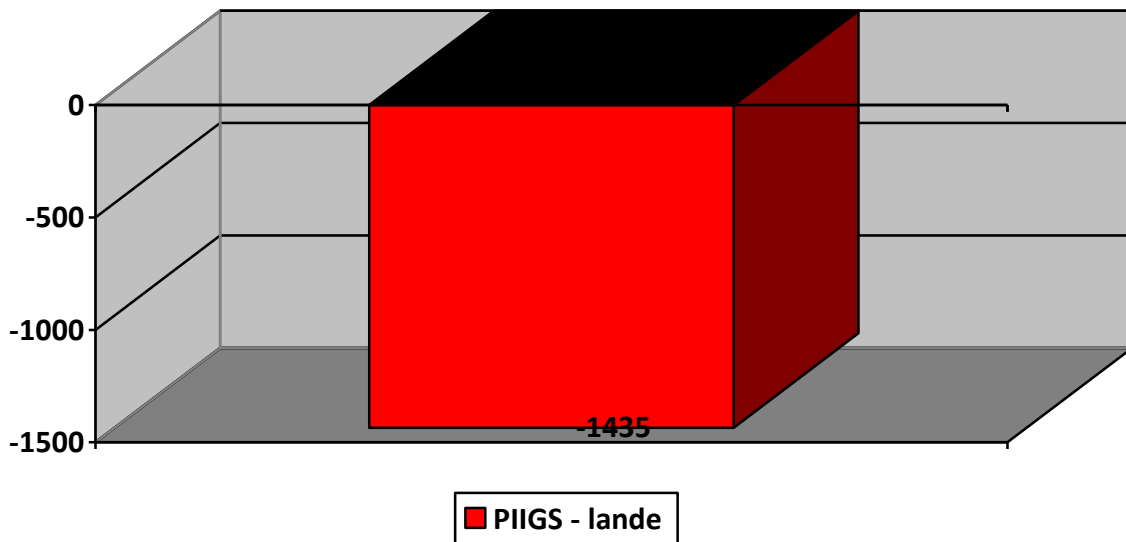
²⁶) Kilde: Euro-stat

Der skal altså årligt flyttes betydeligt flere midler til de gældsramte lande end de, som muligvis er disponible i EU´s fonde, hvis blot den løbende ulighed mellem overskuds – og underskudslande skal udlignes.

Men det vil langt fra være tilstrækkeligt til at bringe Sydeuropa ud af gældskrisen, idet der jo over en årrække siden euroens start er akkumuleret en stor gæld hos de sydeuropæiske lande – en gæld, hvis renter og afdrag tynger dem voldsomt. Og som de må tilføres midler til at komme ud – midler som også i betydelig udstrækning må komme fra overskudslandene.

Bruger vi her den offentlige udlandsgæld som målestok, er udligningsbehovene endnu større og der skal 10 til 15 gange så meget som det disponible beløb i EU´s udligningsfonde til.

Figur: Samlet udlandsgæld i PIIGS - lande 2010 (mia. euro) ²⁷

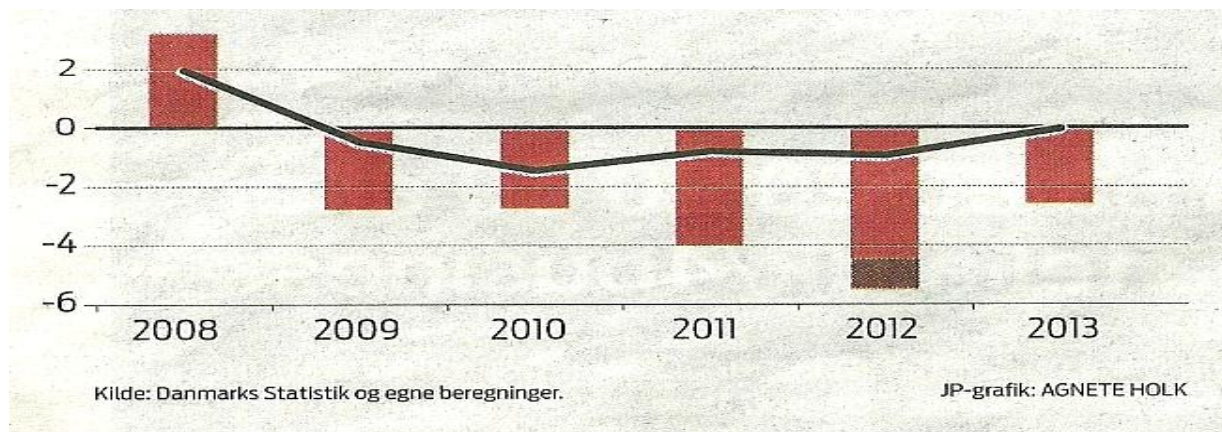

²⁷) Kilde: Euro-stat

II. DANMARK OG FINANSPAGTEN.

I det følgende behandles finanspagten specifikt i relation til Danmark.

Figur: Strukturelt og faktisk underskud i Danmark ifølge regerings prognose.²⁸

2.1. Argumenter for tilslutning til finanspagten.

Et flertal i folketinget mener, at Danmark skal tilslutte sig europagten i så stor udstrækning som muligt.

Blandt argumenterne herfor er de tidligere nævnte og generelt anførte om, at pagten bare er udtryk for sund økonomisk fornuft med at sætte tæring efter næring. Med den tilføjelse, at det jo er den samme økonomiske politik, som et flertal i det danske folketing står for..

De danske tilhængere af tilslutning til finanspagten deler også det generelle argument om, at pagtens kontrol med gældstiftelsen er godt for økonomien og krisen. Og tilføjer så, at det igen er godt for den danske økonomi, som jo er meget afhængig af den økonomiske udvikling i EU.

Som foran vist holder de generelle argumenter for finanspagten imidlertid ikke og hermed heller ikke de i Danmark tilføjede argumenter.

Herudover er der fra S, R, SF – regeringen endvidere fremført en række argumenter for, at pagten også er nødvendig og god for dansk økonomi.

Det er i den forbindelse bl.a. anført,

- at pagten er nødvendig for at skabe tillid til dansk økonomi på finansmarkederne

²⁸) Kilde: Gjertsen, Marchen Neel og Dorthe Ipsen Bodum: Ny rød finanslov bliver vanskelig. Jyllandsposten 01.02.12

- at pagten ikke indskrænker dansk økonomisk råderum
- og at dansk deltagelse er godt, fordi det giver dansk indflydelse.

Lad os i det følgende se nærmere på disse argumenter..

2.1.1 Finanspagten dikterer borgerlig økonomisk politik – også i Danmark.

Det første argument var som anført, at finanspagten blot udtryk for almen og sund økonomisk fornuft og at det kan vi jo se af, at et flertal i Danmark selv vil føre samme politik.

Som beskrevet foran er det ikke korrekt, at pagten generelt er hævet over politiske skel og interesser i den økonomiske politik og tænkning.

Tværtimod er den som beskrevet for udtryk for en stærkt konservativ økonomisk politik og en stærkt omstridt, ideologisk farvet, monetaristisk økonomisk tænkning.

Og det hertil tilføjes, at Danmark fører og vil føre samme politik, frikender det ikke finanspagten for at være udtryk for en sådan borgerlig økonomisk politik.

Snarere er det desværre udtryk for, at den økonomiske politik både under forrige og nuværende regering selv grundlæggende har været/er borgerlig.²⁹

2.1.2 Finanspagten er ikke god for dansk økonomi.

Det andet argument var en gentagelse af synspunktet om, at finanspagten er nødvendig for at løse gældskrisen.

Og hertil tilføjes, at den hermed også tjener danske økonomiske interesser. For den økonomiske udvikling er jo stærkt afhængig af den i resten af EU.

Det sidste er absolut rigtigt, men som beskrevet foran er det desværre ikke korrekt, at finanspagten løser gældskrisen.

²⁹) Jf. Brandstrup, Mads: Slaget om velfærdssamfundet. Politiken 29.01.12 og jf. Lund, Henrik Herløv: SRSF – regeringens økonomiske politik og jf. Lund, Henrik Herløv: Finansaftale og finanslov 2012.

Grundlæggende adresserer finanspagten som anført IKKE den aktuelle krise, men tjener højst til at forebygge fremtidige kriser.

Og finanspagten den bygger som påvist på en forenklet opfattelse af krisen som udelukkende forårsaget af ukontrollabel gældsstiftelse.

Pagten løser som påvist foran hermed slet ikke de grundlæggende problemer med de store forskelle i konkurrenceevne og produktivkraft mellem Syd og Nordeuropa, som kræver en omfattende udligning fra Nord til Syd, navnlig fra Tyskland.

Og dermed vil finanspagten heller ikke friholde Danmark for følgerne af gældskrisen. Tværtimod kan man næsten sige, idet der er betydelig risiko for, at gældskrisen vil føre til økonomisk recession i det/de kommende år og for, at den vil medføre en årelang lavvækst i EU.³⁰

Det vil selvsagt også ramme dansk økonomi med faldende eksport og stigende ledighed og statsunderskud – altså modsat af de påståede fordele.

³⁰) Jf. Lund, Henrik Herløv: Euroen er en fejlkonstruktion og jf. Lund, Henrik Herløv: EU 's redningsplan.

2.2. Kræver finansmarkederne dansk tilslutning til finanspagten?

Det er som nævnt endvidere for det tredje blevet anført som et argument for dansk tilslutning til finanspagten, at det er nødvendigt for at ”berolige finansmarkederne” om, at Danmark fører en forsvarlig økonomisk politik og at den danske økonomi er sund.

Hvis vi ikke gør dette, kunne det ellers få konsekvenser i form af stigende renter på danske lån.

Men påstanden holder ikke.

Danmarks økonomiske situation er i dag så god i forhold til stort set alle andre lande, at der ingen grund er til at forvente, at finansmarkederne vil straffe Danmark, hvis vi holder os udenfor pagten.³¹

Situationen er nærmest tværtimod den, at bankerne i efteråret 2011 nærmest stod i kø for at få lov til at låne Danmark penge.

Det skete netop, fordi Danmark IKKE er omfattet af euroen og dermed ikke er blevet ramt af den mistillid til eurolandene, som selv Tyskland i efteråret blev udsat for.

Ja, udenlandske investorer har nærmest været ved at acceptere negativ rente dvs. at betale penge for at låne Danmark penge, fordi Danmark regnes for en ”sikker havn”.

Set fra finansmarkederne vil det ikke have nogen betydning, om Danmark går med i finanspagten her og nu.

Det er altså hverken nødvendigt for Danmark at gå med for at kunne låne, for at kunne opnå en god rente eller for at undgå storm på den danske krone.

Dermed er også del af argumentationen heller ikke gangbar.

³¹) Jf. Bostrup, Jens og Kåre Pedersen: Europas finanspagt er klar. Politikken 31.01.12

2.3. Indskrænker pagten ikke dansk økonomisk politisk handlerum og suverænitet?

Men så fremføres det for det fjerde, at pagten ikke indskrænker Danmarks muligheder for at føre en selvstændig dansk økonomisk politisk, hvis Danmark fx skulle ønske i de kommende år at føre en vækstpolitik?

Vi har altså alle mulige fordele og ingen bagdele ud af, at tilslutte os pagten.

Desværre nej.

Som beskrevet foran vil pagten netop forhindre de omfattede lande i at føre en ekspansiv finanspolitik.

Det er jo hele formålet med pagtens regler for at underskud kun må være begrænsede og midlertidige..

Det vil naturligvis også gælde Danmark, hvis vi tilslutter os pagten.

2.3.1. Danmark kan på grund af finanspagten ikke føre vækstpolitik.

For hvad ville der ske i henhold til pagten, hvis et flertal i det danske folketing - fx. i tilfælde af stærkere økonomisk krise - ønsker at droppe pagtens underskudsregler igen for at kunne føre en arbejdsløshedsbekæmpende politik?

Spørgsmålet er, om det danske folketing kan gøre dette uden at overtræde pagten og dermed påføre den danske statskasse store bøder?

Danmark er jo ikke omfattet af euroens straffe og bødereger for underskud, de gælder kun for Eurolandene.

Men indirekte gælder disse regler alligevel for os, for pagten pålægger os jo selv at indføre en lovgivning, som svarer til finanspagtens underskuds – og gældsregler. Og denne lovgivning er den danske regering selvsagt nødt til at overholde.

Både den tidligere og den nuværende regering vil gøre dette i form af en budgetlov.

Skulle et kommende folketingsflertal så på et tidspunkt alligevel ønske at føre en vækstpolitik, fx stillet overfor en eskalerende krise og arbejdsløshed, bliver man så først nødt til at omgøre denne budgetlov.

Dette er i sig selv en inddæmning af de økonomisk politiske muligheder.

Men hermed har man i næste omgang i realiteten også overtrådt finanspagten og kan dermed af de øvrige lande i pagten indklages for EU - domstolen og idømmes en bøde på 0,1 % af BNP.³²

Så finanspagten indskrænker altså Danmarks økonomisk politiske handlefrihed.³³

2.3.2. Finanspagten indskrænker folketingets suverænitet.

Og hvad mere er: Hermed indskrænker den det danske folketings suverænitet, hvilket strider imod det danske demokrati.

Så længe Danmark er tilsluttet pagten, indskrænker den som beskrevet i praksis fremtidige folketingsflertals suveræne ret til at føre, hvilken økonomisk politik man ønsker.

Det er muligvis ikke i strid med grundloven.

Men det vil være i strid med demokratiet, hvis det til enhver tid værende flertal i folketinget på grund af EU pagten ikke længere kan føre en arbejdsløshedsbekæmpende økonomisk politik, selvom et flertal i befolkningen måtte ønske det.

³²) Jf. Lauritzen, Thomas: Finanspagt og budgetlov – hvad betyder det så for Danmark. Politiken 01.02.12

³³) Jf. Lund, Torben: Regeringens borgerlige finanspagt. Berlingske Tidende 01.02.12

2.4. Giver tilslutning til pagten Danmark indflydelse?

Det sidste argument fra tilhængere for dansk tilslutning til finanspagten er som anført for det femte, at Danmark hermed får indflydelse på den førte politik i EU.

Mens vi ikke få indflydelse, hvis vi stiller udenfor.

Men heller ikke det argument holder vand.

Realiteten er jo, at eurozonen med finanspagten jo har skilt sig ud som en stat i staten, et "inderEU" inden i det store EU.

Hvilket kommer til udtryk i, at eurozonen vil holde sine egne topmøder og vælge sin egen præsident.

Danmark vil ved at tilslutte sig pagten nok opnå at blive inviteret til et møde i eurozonen om året, men har hermed ingen garanti for blive hørt, når afgørende beslutninger træffes, hvilket ofte sker på ekstraordinære topmøder, hvor Danmark ikke inviteres med..

Herudover tegner der sig jo konturerne af en stærkt centralistisk beslutningsproces i eurozonen fremover, hvor beslutningerne i realiteten ikke tages af staterne.

I stedet tages beslutningerne af eurozonens snævre top af den såkaldte "Frankfurtergruppe", bestående af Merkel, Zarkosy, formanden for det europæiske råd, formanden for EU – kommissionen samt centralbankchefen.³⁴

Denne gruppe udformer i høj grad beslutningerne og dikterer mere eller mindre de enkelte gældsramte lande den økonomiske politik, de skal føre.

Ja, man har endog indsat ikke - folkevalgte regeringschefer i Grækenland og Italien.

At Danmark i den sammenhæng skulle få nogen nævneværdig indflydelse er højst tvivlsomt.

³⁴) Jf. Lund, Henrik Herløv: Euroen er en fejlkonstruktion.

2.5. Men hvad med euroforbeholdet?

Det er fra visse sider i forbindelse med accept af finanspagten gjort til en vigtig, ja afgørende forudsætning, at euroforbeholdet består uanset tilslutning til finanspagten.³⁵

Så det flertal i den danske befolkning, som er imod dansk tilslutning til euroen og opgivelse af kronen, skulle altså kunne være sikre imod at blive ”sneget i euroen” ad bagdøren.

Og det er rigtigt, at den danske regering har opretholdt euroforbeholdet, i hvert fald formelt set.

Realiteten er dog, at med først dansk tilslutning til Konkurrenceevnepagten (I Danmark også kaldet Europluspagten) og dernæst med dansk tilslutning til Finanspagten træder Danmark i praksis længere og længere ind i euro-samarbejdet.

Uden vel at mærke folkeafstemning.

Euroforbeholdet består, ja – men det undergraves i praksis mere og mere.³⁶

³⁵) jf. Kestler, Amalie: SF bakker op om finanspagt. Information 01.02.12

³⁶) Jf. Jf. Lund, Torben: Regeringens borgerlige finanspagt. Berlingske Tidende 01.02.12